

Bijlage 8 Selectieadvies archeologische monumentenzorg

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Meierijstad**

**Archeologisch bureau- en verkennend
veldonderzoek door middel van boringen
Looieind 24 te Erp
(gemeente Meierijstad)**

Aeres Milieu projectnummer AM22155

***Aeres
(conceptversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	13-07-2022	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	13-07-2022	SM
Controle Gemeente Meierijstad	Mark van den Broek	medewerker Erfgoed, gemeente Meierijstad	13-07-2022	

1 Inleiding

In opdracht van *Ordito* heeft Aeres in april/mei 2022 archeologisch onderzoek uitgevoerd voor en op de locatie Looieind 24 te Erp. Aanleiding is de bestemmingsplanwijziging in het kader van de voorgenomen beëindiging van de veehouderij. De centraal gelegen stal en de ZW gelegen schuur worden gesloopt. In de bestaande langgevelboerderij komen 2 twee wooneenheden. In het ZO van het plangebied worden 2 nieuwe vrijstaande *Ruimte-voor-Ruimte*-woningen gebouwd. Er zijn nog geen concrete woningontwerpen beschikbaar; de diepte van de toekomstige versterking was ten tijde van het onderzoek nog niet bekend, maar uitgaande van een standaardfunderingsdiepte, zal deze naar verwachting tot tenminste 0,8-1,0 m -mv reiken. In de standaardbestemmingsplanregels van de gemeente Meerijstad is ondergronds bouwen tot een diepte van 4 m -mv toegestaan. Planologisch wil men de mogelijkheid tot onderkeldering behouden.

Het grootste deel van de locatie ligt volgens de Archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente Veghel in een zone met een *hoge* verwachting in het Z. van het plangebied en in het N. in een zone met in een *middelhoge* verwachting. Volgens het bestemmingsplan '*Buitengebied (2015)*' ligt het grootste deel van de locatie in de zone *Waarde-Archeologie 2* (Z. van het plangebied) en een deel in de zone *Waarde-Archeologie 3* (N. van het plangebied). Voor de zone *Waarde-Archeologie 2* geldt er een onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm -mv. In de zone *Waarde-Archeologie 3* geldt onderzoeksplicht bij bodemingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 30 cm -mv. Middels deze kaart is het plangebied onderzoeksplichtig en dit rapport voorziet daarin.

De gemeente Meerijstad is - als bevoegde overheid - nu gevraagd het rapport over het uitgevoerde onderzoek te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Het plangebied

Het plangebied ligt aan het Looieind 24, ca. 680 m ten NO van de bebouwde kom van Erp. Het is kadastraal bekend als Erp, sectie R, nr. 426 (gedeeltelijk). Momenteel is het plangebied in gebruik als veehouderij. De centraal in het plangebied gelegen stal is gefundeerd tot ca. 2 m -mv; de fundering van de ZW gelegen schuur is onbekend.

1.2 Aard van de bedreiging

Binnen het plangebied wordt een stal gesloopt. Ook wordt er in het ZW van het plangebied een schuur afgebroken. Deze sloopwerkzaamheden worden opgevolgd door de realisatie van 2 nieuwbouwwoningen. De diepte van de toekomstige bodemverstoring was nog niet bekend, maar uitgaande van een standaardfunderingsdiepte van ca. 0,8-1,0 m -mv voor de nieuwbouw, is de kans dat daarbij mogelijk aanwezige archeologische waarden beschadigd of zelfs vernietigd worden, groot.

2 Archeologisch onderzoek

Aeres heeft het onderzoek in april/mei 2022 uitgevoerd; resultaten zijn vastgelegd in:

Van Boldrik, J.M.L., F. van den Blink en L. Kruithof, 2022: Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek door middel van boringen - Looieind 24 te Erp (gemeente Meerijstad) - Aeres Milieu projectnummer AM22155 - versie concept, v. 1 - 25 mei 2022.

2.1 Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek naar de historie en bodemgesteldheid van de locatie. Aanvullend hierop is een verkennend veldonderzoek d.m.v. boringen uitgevoerd. Doel van het onderzoek is, het bepalen van een gespecificeerd verwachtingsmodel voor de locatie. Dit verwachtingsmodel zal vervolgens leiden tot een aanbeveling over het behoud *in-situ* of eventueel vervolgonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd conform BRL SIKB 4000 (prot. 4002 en 4003), KNA 4.1.

Het veldwerk is uitgevoerd op 20 april 2022. Er zijn 9 boringen gezet met een Edelman-boor (Ø 7 cm); boordieptes varieerden van 100 tot 210 cm -mv. De boringen zijn beschreven conform ASB 5.2.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Uit het bureauonderzoek bleek dat het plangebied grotendeels ligt op een dekzandrug. In N. van het plangebied kunnen ook dekzandwellingen worden verwacht. Ook ligt het plangebied duidelijk binnen een gradiëntzone. De hoge ligging i.c.m. een oude waterloop zal de ideale locatie voor kampementen

van jager-verzamelaars zijn geweest. Ten ZW van het plangebied zijn ook vuursteenvindplaatsen bekend. Daarom geldt er voor vindplaatsen uit het Midden-Paleolithicum tot Mesolithicum een *hoge* verwachting. Deze landschappelijke ligging zal ook voor de latere landbouwende samenlevingen aantrekkelijk zijn geweest. Er geldt daarom een *hoge* verwachting voor zowel nederzettingsresten uit de periode Neolithicum t/m IJzertijd als voor nederzettingsresten uit de Romeinse Tijd en Vroege Middeleeuwen. Het plangebied ligt ten O. van de historische kern van Erp, in het buurtschap Looieind. In het NW van het plangebied staat op historische kaartmateriaal een gebouw ingetekend. Tussen 1930 en 2015 is er veel afgebroken en herbouwd binnen het plangebied. Op basis van dit historische erf geldt er een *hoge* verwachting voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Wat betreft de conservering en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten geldt dat wegens de verwachte aanwezigheid van laarpodzol- en enkeerdgronden en daarmee een plaggendeek, archeologische resten beschermd zijn gebleven tegen latere invloeden.

Uit het booronderzoek bleek dat in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden op (verspoelde) dekzandafzettingen voorkomen. Binnen de dekzandafzettingen zijn in het W. en ZW van het plangebied E-, B- en BC-horizonten gevormd. Er wordt in het NW van het plangebied een potentieel historisch erf verwacht vanaf het maaiveld. In het overige deel wordt het archeologische niveau van het Mesolithicum tot de Vroege Middeleeuwen verwacht op ca. 55 cm -mv. Met inachtneming van een buffer van 30 cm, wordt gesteld dat de onderzoeksgrens bij bodemingrepen hier op 25 cm -mv ligt.

De centraal gelegen stal wordt gesloopt, evenals de in het ZW gelegen schuur. Deze sloopwerkzaamheden worden opgevolgd door de realisatie van 2 nieuwbouwwoningen. De centraal gelegen stal is gefundeerd tot ca. 2 m -mv; eventuele archeologische resten zijn binnen de contouren van de stal niet meer intact. De fundering van de schuur is onbekend. Er valt daarom niet te concluderen of het archeologisch niveau binnen de contouren van de schuur nog intact zal zijn. De diepte van de toekomstige bodemverstoringen rond de te realiseren woningen was ten tijde van het onderzoek nog onbekend. Er wordt vooralsnog uitgegaan van een funderingsdiepte zonder onderkeldering van 80-100 cm -mv. Dit betekent dat het potentieel archeologisch niveau hier zal worden verstoord.

2.3 Advies Aeres

Aeres gaat op basis van het onderzoek uit van het volgende:

Voor onderstaande zones geldt het volgende advies:

- Nieuwbouwwoningen: vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven;
- Centrale stal: archeologische vrijgave binnen de stalcontouren;
- ZW gelegen schuur: vervolgonderzoek onder voorbehoud dat de funderingen niet dieper reiken dan 110 cm -mv; als de funderingen dieper blijken te reiken, luidt het advies om de zone binnen de schuurcontouren archeologisch vrij te geven;
- Historisch erf t.h.v. boring 3: behoud dubbelbestemming met een onderzoeksgrens vanaf maaiveld;
- Overige deel van het plangebied: behoud dubbelbestemming met een onderzoeksgrens van 25 cm -mv.

De resultaten van dit onderzoek dienen getoetst te worden door de bevoegde overheid, die op basis van het uitgebrachte advies een besluit zal nemen. Wij (Aeres) willen de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen.

Het uitgevoerde onderzoek is verricht conform de gestelde eisen en gebruikelijke methoden. Het is gericht op het inzichtelijk maken van de toestand van het aanwezige bodemarchief. Hiermee kan de beschadiging dan wel vernietiging als gevolg van de voorgenomen verstoring van een mogelijk aanwezig bodemarchief tot een minimum worden beperkt. Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Als gevolg hiervan is bij het aantreffen van archeologische resten het, conform de Erfgoedwet, art. 5.10 (Archeologische toevalsvondst) en 5.11 (Waarneming), een meldingsplicht van toepassing.

3 Beoordeling rapport namens/door de Gemeente Meerijstad

Het rapport is uitgevoerd volgens de geldende wet- en regelgeving en is verder redelijk opgesteld. Het bevat op zich voldoende informatie om tot een advies- en besluit in dezen te komen. De volgende op- en aanmerkingen zijn echter voor de definitieve versie van het rapport nog wel relevant:

- alg. in het rapport komt zowel de spelling *Looieind* als *Looiend* voor; behalve in mogelijk oude benamingen is *Looieind* correct; dit dus - waar nodig - verbeteren;
- p. 5 vierde alinea: “Zuidwestelijk gelegen schuur: Vervolgonderzoek onder voorbehoud dat de funderingen niet dieper reiken dan 110 centimeter beneden maaiveld. Als de funderingen dieper blijken te reiken luidt het advies om de zone binnen de schuurcontouren archeologisch vrij te geven.”; graag hier duidelijk stellen dat het gaat om de funderingen van de huidige of oude bebouwing en niet om die van de toekomstige bebouwing; dit is op zich duidelijk omschreven in hfdst 7; maar dit komt op deze manier iets onduidelijker terug in de *Samenvatting*;
- p. 5 vijfde alinea, eerste zin: “... bevoegde overheid (Gemeente Meerijstad), dat ...”; die ?;
- p. 34 tabel, laatste rij: “... met een onderzoeksgrens van 25 centimeter beneden maaiveld.”; in hoeverre klopt dit?, immers er wordt ook gesteld dat >> *vanaf 25 centimeter beneden maaiveld een archeologisch niveau wordt verwacht* <<; wat is in dezen een reële ondergrens?; kan hier niet net zo goed - of beter - ook maaiveld worden aangehouden?; dus gewoon behoud van de dubbelbestemming (zonder een bepaalde buffer in het achterhoofd?) voor het *gehele plangebied*?; bekijken/heroverwegen;
- alg. op diverse plaatsen in het rapport komen nog de nodige fouten voor; graag het rapport als geheel nog eens nalezen wat betreft taal (goed Nederlands) en spel- en tikfouten.

We gaan er vanuit dat deze op- en aanmerkingen worden bekeken en in voldoende mate worden verwerkt in de definitieve versie van dit rapport.

3.1 Selectieadvies Gemeente Meerijstad

Uitgaande van het bovenstaande, zou de gemeente wel al kunnen instemmen met de strekking van het rapport van Aeres en met het advies om in bepaalde zones - onder bepaalde voorwaarden - wel of niet archeologisch onderzoek verplicht te stellen.

Hetzelfde geldt ook voor het advies van Aeres aangaande het mogelijk in *vrij-te-geven* delen van het plangebied alsnog - *en te allen tijde* - kunnen voorkomen van zogenaamde ‘toevalsvondsten’ en de wettelijk gezien juiste wijze van omgang daarmee:

Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Als gevolg hiervan is bij het aantreffen van archeologische resten het, conform de Erfgoedwet, art. 5.10 (Archeologische toevalsvondst) en 5.11 (Waarneming), een meldingsplicht van toepassing. In de praktijk kan deze melding het beste direct worden gedaan bij de gemeente Meerijstad als bevoegde overheid in dezen.

Bovenstaande op- en aanmerkingen dienen echter eerst te zijn verwerkt in de definitieve versie van het rapport. Dit wordt dan nog een keer *formeel* voorgelegd aan de gemeente. Na definitieve goedkeuring zal die versie (*procedureel*) worden vastgesteld, immers het betreft een bestemmingsplanwijziging.